

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะจัดอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม เป็นแหล่งที่พัฒนากำลังคนที่เทียบหรือร่วมด้วยสติปัญญา การอบรมฝึกฝน และประสบการณ์ เป็นที่พึ่งประสงค์ของสังคม บัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาสามารถที่จะประกอบอาชีพที่ซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดเห็นที่มีเหตุผลรอบคอบ มีทัศนคติกว้างขวาง สามารถจะนำคนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มใหญ่ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ชอบธรรมได้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2525:31) บุคคลที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพดี หรือมีความสมบูรณ์ทั้งด้านวิชาชีพชั้นสูง สติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ หน้าที่หลักของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยจึงไม่เพียงแต่การสอนนิสิตนักศึกษาด้านวิชาชีพชั้นสูงเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และประเทศชาติอีกด้วย เนื่องจากการพัฒนานิสิตนักศึกษามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ด้านวิชาการ ด้านบริหาร ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นต้น กระบวนการพัฒนานิสิตนักศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและต่อเนื่องกันอย่างไม่มีการสิ้นสุด หน้าที่ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ส่วนงานหรือบุคคลใดจะมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพัฒนานิสิตนักศึกษามากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับบทบาทของแต่ละหน่วยงานหรือแต่ละบุคคล (สำเนาวั ชจรศิลป์ 2528:63-64) ในการพัฒนานิสิตนักศึกษานั้น งานหรือบริการต่าง ๆ ในฝ่ายกิจการนิสิต เช่น งานอนามัย งานหอพัก งานให้คำปรึกษา และงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ได้มีบทบาทอันสำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษา วิลเลียมสัน (Williamson E.G.1961:3) ได้กล่าวไว้ว่า "งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นศูนย์กลางของกระบวนการอุดมศึกษา ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแต่ละคนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์" กิจกรรมนิสิตนักศึกษาทุกประเภทที่มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน เช่น กิจกรรมด้านวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬาและด้านบำเพ็ญประโยชน์ ล้วนมีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการพัฒนานิสิตนักศึกษา

ในอดีต การให้การบริการแก่นิสิตนักศึกษาในประเทศไทยมีอยู่น้อยมาก หรือแทบจะไม่มีก็ว่าได้ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เป็นต้นว่า มหาวิทยาลัยไปมุ่งเน้นหรือให้ความสนใจทางด้านอื่น เช่น ทางด้านวิชาการมากกว่า ประกอบกับนิสิตนักศึกษาในอดีตมาจากชนกลุ่มน้อยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับที่ต่ำ จึงมิได้เรียกร้องอะไรจากทางมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนโครงสร้างทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประชากรที่เรียนในระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้น และมาจากระดับทางสังคมที่แตกต่างกัน มิได้จำกัดอยู่แต่ในระดับชนชั้นกลางหรือชั้นสูงเท่านั้น ผู้เรียนในปัจจุบันมีความตื่นตัว และเริ่มตระหนักในสิทธิต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้เกิดการเรียกร้องขอให้ทางมหาวิทยาลัยมีบริการต่าง ๆ ให้พวกเขาเพิ่มขึ้นไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านทุนการศึกษา บริการสุขภาพอนามัย แนวทางการศึกษาต่อและบริการจัดหางาน เป็นต้น (นวลศิริ เปาโรหิตย์ 2528:53)

ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง จะต้องศึกษาหาวิธีการที่จะทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องมีอย่างอื่นที่จะต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และหาวิธีที่จะพัฒนานิสิตนักศึกษา เช่นการให้คำปรึกษาแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในด้านการวางแผนการจัดการที่ทั้งด้านบริหารกำลังคนหรือบุคลากรการเงินและวัสดุ ตลอดจนการให้บริการนิสิตนักศึกษา จะต้องอาศัยการตัดสินใจที่ถูกต้องและมีเหตุผล จึงจำเป็นต้องมีอย่างอื่นที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เข้าใจถึงธรรมชาติหรือลักษณะของพฤติกรรม การตัดสินใจ ทั้งในด้านบุคลิกภาพ สภาพแวดล้อมพฤติกรรมและสิ่งอื่น ๆ

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่กำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2518 มีหน้าที่

1. ผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี
2. ให้การศึกษาด้านวิชาชีพทั้งระดับปริญญาตรีและระดับประกาศนียบัตร
3. ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทั้งด้านวิชาชีพและการให้บริการแก่สังคม (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 2530:1)

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษามีข้อจำกัดและความไม่สมบูรณ์หลายประการ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากร เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนานักศึกษาในด้านบริการนักศึกษาประสบผลสัมฤทธิ์ กอรบกับยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับงานบริการนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับงานบริการนักศึกษาในสถาบันนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาการบริการนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
2. ศึกษาความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร และนักศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของบริการนักศึกษา
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร และนักศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดบริการนักศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการบริการนักศึกษาในด้านสวัสดิการ วิชาการและกิจกรรมนักศึกษา

ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้นที่ศึกษาได้แก่

1. ผู้บริหารในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ที่สังกัดคณะบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรม คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ และคณะวิศวกรรมเทคโนโลยี
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา 2529 ในคณะบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรม คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ และคณะวิศวกรรมเทคโนโลยี

ตัวแปรตามที่ศึกษาได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษา เกี่ยวกับการบริการนักศึกษาด้านสวัสดิการ วิชาการ และกิจกรรมนักศึกษา

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหาร หมายถึงผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่ง คณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา หัวหน้าสำนักงานเลขานุการคณะ หรือตำแหน่งอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการนักศึกษา ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

นักศึกษา หมายถึงผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ในคณะต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 5 คณะ ปีการศึกษา 2529

คณะ หมายถึงสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร ที่เปิดทำการสอนในระดับปริญญาตรี ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะเกษตรกรรม-ศาสตร์ คณะศิลปกรรม คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ และคณะวิศวกรรมเทคโนโลยี

บริการนักศึกษา หมายถึงงานที่จัดให้มีขึ้นเพื่อประโยชน์แก่นักศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ งานทะเบียน งานแนะแนวและทุนการศึกษา สวัสดิการสุขภาพอนามัย งานวิชาการ งานกิจกรรมนักศึกษา เป็นต้น

บริการค้ำสวัสดิการ หมายถึงบริการที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานคร จัดให้แก่ศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับค้ำสุขภาพอนามัย ทุนการศึกษา จัดหางานทำ อาหาร น้ำดื่ม การประชาสัมพันธ์ สหกรณ์ร้านค้า ไปรษณีย์ หอสมุด ความปลอดภัย และขอบัตรลดราคารถไฟ รถยนต์ เป็นต้น

บริการค้ำวิชาการ หมายถึงบริการที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานคร จัดให้แก่ศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับคู่มือนักศึกษา ปฐมนิเทศ ตารางเรียน สอบ งานทะเบียน อาจารย์ที่ปรึกษา และปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึงกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เกี่ยวกับงานสโมสรนักศึกษา กิจกรรมทาง วิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมค้ำบำเพ็ญประโยชน์ต่อสถาบันและชุมชน เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. เป็นการรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับบริการนักศึกษา ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาที่เกี่ยวกับการบริการนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
3. เป็นข้อมูลในการดำเนินการปรับปรุงการบริการนักศึกษา ที่จัดอยู่ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนเพื่อให้การวิจัยค้นคว้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้
 การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และการนำเสนอข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารที่กำลังดำรงตำแหน่ง คณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าสำนักงานเลขานุการคณะ หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา หรือตำแหน่งอื่นที่รับผิดชอบงานบริการนักศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ คณะสหกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรม คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ และคณะวิศวกรรมเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2529

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปี 3 และปีที่ 4 ปีการศึกษา 2529 ในคณะบริหารธุรกิจ คณะสหกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรม คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ และคณะวิศวกรรมเทคโนโลยี

ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นจากผู้บริหารที่เป็นประชากรจาก 5 คณะ รวม 80 คน (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 1 ในบทที่ 3) และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างนักศึกษาแบบง่าย จากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 โดยคิดร้อยละ 10 ทุกคณะ จากจำนวน 3,890 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 387 คน (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 2 ในบทที่ 3)

2. การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเป็นขั้นตอน คือศึกษาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริการนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกสำหรับผู้บริหารซึ่งประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัว และความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความสำคัญของบริการนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ตอนที่สองสำหรับนักศึกษา ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัว ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบริการนักศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการนักศึกษาและสภาพการจัดบริการนักศึกษา โดยให้ผู้ตอบประเมินค่าความคิดเห็นออกเป็น 4 ระดับ

(4-1) ทั้งนี้แบบสอบถามได้ทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่า .96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผ่านการขออนุญาตจากคณาจารย์ที่อนุญาตให้ใช้แบบสอบถาม และได้ขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามให้ตอบด้วยความจริงใจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ โดยวิธีทางสถิติดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับชั้นปีที่ และสังกัดคณะ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาที่มีต่อความสำคัญของบริการนักศึกษา วิเคราะห์ด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดบริการนักศึกษา ด้วยค่า t-test การจัดอันดับความสำคัญของบริการนักศึกษา การใช้บริการนักศึกษา และสภาพการจัดบริการนักศึกษา วิเคราะห์โดยใช้คะแนนความถี่

5. การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง และการบรรยายในรูปความเรียง

การนำเสนอข้อมูล ในการเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดแบ่งลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูลออกเป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 2 กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ตั้งแต่การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างแบบสอบถาม การสำรวจและรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก เสนอรายละเอียดของแบบสอบถาม